

Watervogeltellingen in Nederland

Nieuwsbrief seizoen 2017/2018 nr 5, januari 2018

Nederland is bij uitstek een land van wetlands en watervogels. Met watervogeltellingen worden objectieve gegevens verzameld over aantallen, verspreiding en de veranderingen daarin. Het landelijke project vindt plaats in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring en wordt ondersteund door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Rijkswaterstaat Centrale Informatievoorziening en het Centraal Bureau voor de Statistiek. De landelijke coördinatie wordt verzorgd door Sovon Vogelonderzoek Nederland. De tellingen worden uitgevoerd door een groot aantal waarnemers van vogelwerkgroepen, behorende instanties, provincies en instituten. Er worden maandelijks tellingen uitgevoerd in monitoringgebieden (alle watervogelsoorten, in Rijkswateren en overige Vogelrichtlijnggebieden), pleisterplaatsen (ganzen en zwanen) en in januari de Midwintertelling.

Beste tellers,

Nijmegen, 21 december 2017

Ik wens jullie allen een gezond en vogelrijk 2018 toe! Zoals gebruikelijk trappen we het nieuwe jaar direct af met de 52e editie van de Midwintertelling. Voor de maandelijks tellers die alle soorten watervogels tellen is deze telling in januari niet veel anders dan die in andere maanden, maar voor de ganzentellers die in januari alle soorten in hun gebieden gaan tellen wel. Voor deze laatste groep verzoeken we weer om deze maand (indien mogelijk) alle soorten in hun gebieden te tellen. Het is wel noodzakelijk om je ganzen en zwanengebied ook als midwintergebied te claimen als dat nog niet is gebeurd (via: <http://portal.sovon.nl/portal/vacant/map/1>). In je overzicht van gebieden in het nieuwe systeem komt dan een W te staan in januari in plaats van een G en bij de getelde selectie (in de bezoekgegevens) staat dan meteen 'Watervogels en wetlandsoorten' in plaats van (ganzen en zwanen). De resultaten van de vorige (51e) editie van de Midwintertelling, zijn weer na te lezen in het laatste nummer van Sovon Nieuws (nr 4 van 2017; te downloaden via: sovon.nl/nl/publicaties/sovon-nieuws-20174). Een samenvatting daarvan kun je verderop in deze nieuwsbrief lezen. In deze nieuwsbrief staat ook het programma van de tweejaarlijkse ganzen en zwanendag in Arnhem op 27 januari 2018. Zet deze dag dus in je agenda!

In januari staat een volledig programma op de agenda, dus inclusief een integrale waddentelling en de (52e) Midwintertelling. Op **13 januari** (uitloop van 12-15 januari) vindt een telling plaats in alle monitoringgebieden, ganzen- en zwanengebieden en midwintergebieden. Een week later, op **20 januari** vindt de integrale telling van het Waddengebied plaats. Net zoals de afgelopen maanden valt ook deze telling door de getijdenreeks weer relatief laat in de maand (en helaas niet een week eerder). Het hoogwater in Harlingen valt op 11:24u dus de mensen in het westelijk deel moeten weer op tijd beginnen. Met 93 cm bereikt het water

een redelijke hoogte. Eveneens op **20 januari** (telperiode 13 – 27 januari) staat de tweede slaaplaattelling van ganzen- en zwanen gepland. Ook kondig ik alvast de winterslaaplaattelling van Wulp aan, die vindt op **3 februari** plaats (telperiode 27 januari – 11 februari).

Ik herhaal de oproep uit de vorige nieuwsbrief om in januari de geslachtsverhouding bij Smienten vast te leggen. De midwintertelling is een ideaal moment om even wat beter te kijken naar een groepje Smienten. Met een handteller-tje en telescoop kun je het aantal mannetjes en vrouwtjes turven. Ook als je een deel van de groep op die manier turf, is je actie al zinvol. Buiten het telwerk om kun je losse groepstellingen invoeren via waarneming.nl. Bij het online invoeren van de telling, maar ook in Avimap, voer je de vrouwtjes en mannetjes met een aparte stip in. Informatie over het geslacht voeg je toe door op de ingevoerde stip te klikken en vervolgens op 'Wijzigen' te klikken. Bij het online invoeren kun je via de knop 'Meer details' de geslachtsgegevens per stip toevoegen

Ganzentellers in Friesland worden nog steeds verzocht om groepen ganzen en zwanen in te tekenen. Dat kan heel gemakkelijk direct in het veld met Avimap, maar ook achteraf via de nieuwe webinvoer. Hetzelfde geldt voor alle tellers die bij hun telling (de ANLb soorten) Kleine Zwaan, Kraanvogel, Blauwe Kiekendief of Ruigpootbuiszwaard tegen komen, teken ze s.v.p. in! Meer handige info over het gebruik van Avimap kun je lezen op: sovon.nl/avimapwavo., informatie over de nieuwe webinvoer kun je hier vinden: sovon.nl/watervogelinvoer

Ik wens jullie veel telplezier!

Menno Hornman

Nederland (binnenland):	Waddengebied:
13 januari midwintertelling, monitoringgebieden, ganzen- en zwanentelling	20 januari integrale telling (11.24 - HW 93)
Volgende telling	(tussen haakjes tijdstip hoog water & cm verhoging)
17 feb monitoringgebieden, ganzen en zwanentelling	17 feb steekproeftelling, ganzen en zwanentelling (10:45 - 89)
17 mrt monitoringgebieden, ganzen en zwanentelling	17 mrt (extra) integrale telling, ganzen en zwanentelling (10:05 - 83)
14 apr monitoringgebieden, ganzen en zwanentelling	14 apr steekproeftelling, telling Brand- en Rotgans (9:55 - 77)
5 mei telling Brand- en Rotgans	5 mei telling Brand- en Rotgans (13:34 - 90)
12 mei selectie van monitoringgebieden	19 mei integrale telling (13:37 - 97)
16 juni selectie van monitoringgebieden	16 juni steekproeftelling (12:36 - 105)
NB. Bij voorkeur niet van de teldatum afwijken, echter bij slecht weer of andere overmacht kunnen tellingen nog één dag voor tot twee dagen na de teldatum worden uitgevoerd.	

Ganzen en zwanen: Nog steeds weinig ganzen en zwanen

Het lijkt er op dat de tendens voor kleinere aantallen die zich al in oktober aftekende zich in november en december heeft doorgezet. In ieder geval bij de arctische soorten. Van Kleine Zwaan, Wilde Zwaan, Toendrarietgans, Kleine Rietgans, Kolgans en Brandgans waren de aantallen in de overeenkomstig getelde gebieden in de afgelopen drie maanden aan de lage kant, zij het dat voor december de verschillen met voorgaande jaren wel kleiner werden (figuur 1). Sommige tellers melden echter plaatselijk nog steeds uitzonderlijk lage aantallen of bijna "lege" telgebieden. Zelf zag ik in Groningen verschillende percelen met bietenresten in regio's waar normaliter grote groepen ganzen zitten, maar bij de afgelopen tellingen weinig tot niets. Wim Tijsen betitelde in zijn laatste kleine zwanennieuwsbrief van begin december het actuele seizoen voor Kleine Zwanen als "Traagste start ooit?". Duidelijk is in ieder geval dat grotere aantallen Kleine Zwanen steeds korter in ons land aanwezig zijn.

De Rotgans is de enige soort die op deze regel een uitzondering vormt, met landelijke aantallen die in de afgelopen maanden in dezelfde orde van grootte lagen als in voorgaande jaren (december zelfs tikkeltje hoger). Van de 'standvogels' Knobbelzwaan, Grauwe Gans, Canadese Gans en Nijlgans bewegen zich de aantallen op een heel vergelijkbaar niveau als voorgaande jaren (voorbeeld Grote Canadese Gans in figuur 1).

Het is aannemelijk dat de missende vogels nog elders in de flyway verblijven. Niet alleen in Nederland, maar ook bijv. in Duitsland zijn nog op grote schaal stoppelvelden en oogstresten beschikbaar, omdat de percelen door de vele regens onbegaanbaar zijn om te ploegen of anderszins te bewerken. Zo verblijven in Sleeswijk-Holstein momenteel 1000 Kleine Zwanen, een voor deze tijd van het jaar bovengemiddeld aantal. De Kolganzen die onlangs nog werden afgelezen in Litouwen zijn eveneens ongewoon. De sneeuw van de afgelopen weken (die maar kort bleef liggen) leidde wel tot massale verplaatsingen van Brandganzen, maar in de voorlopige telresultaten van december is dat nauwelijks terug te

zien. Verschillende soorten hebben ook slechte broedresultaten (zie vorige nieuwsbrief en www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/mislukt-broedseizoen-voor-de-kolgans), maar het is niet waarschijnlijk dat daardoor de aantallen veel kleiner zijn.

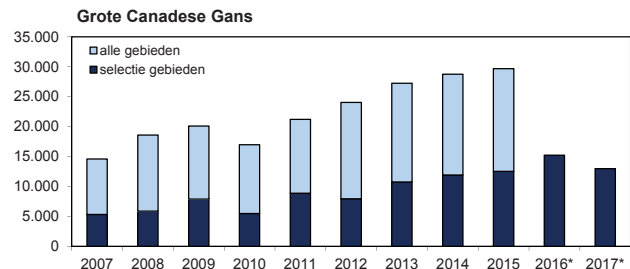
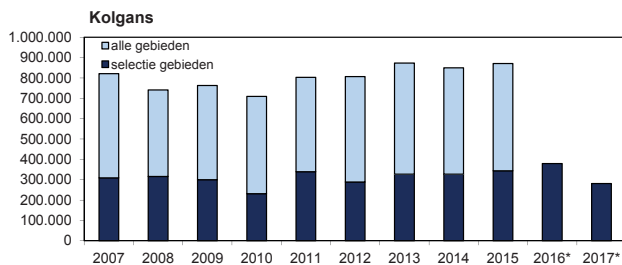
Kees Koffijberg

Ganzen en zwanendag 27 januari 2018, 10:00-16:00 Arnhem, Hotel Haarhuis (t/o NS Station)

Voorlopige lijst sprekers en onderwerpen

- Trends in verspreiding en habitatgebruik van overwinterende Kol- en Kleine rietgans in de Vlaamse Kustpolders – *Eckhart Kuijken & Christine Verscheure*
- Broedsucces van Grauwe Ganzen in Fryslân – *Romke Kleefstra*
- Slagpenrui bij Knobbelzwanen, een belangrijke periode in de jaarcyclus – *Jan Beekman, Jeroen Nienhuis & Kees Koffijberg*
- Ringonderzoek aan Smienten in Noord-Holland – *Gerard Muskens & Fred Cottaar*
- Wat kun je allemaal met de nieuwe BirdRing app – *Mario Huizinga*
- Tussenstop Lauwersmeer: meer of minder kleine zwanen – *Bart Nolet*
- Terreingebruik van Grauwe Ganzen aan de hand van GPS-zenders – *Sander Moonen & Helmut Kruckenberg*

Kijk begin januari op www.sovon.nl/nl/content/agenda voor indeling volledig programma. Toegang is open voor alle geïnteresseerden en is gratis.

Figuur 1. Aantallen Kolganzen en Grote Canadese Ganzen in december in de afgelopen tien jaar. Weergegeven zijn de aantallen in een selectie van gebieden die in alle jaren werden geteld (dus 1:1 vergelijkbaar zijn) en het totaal van alle gebieden (geteld en bijgeschat). Voor 2016 en 2017 zijn de totalen nog in bewerking, resp. onvolledig en daarom niet afgebeeld.

Midwintertellen

Bij de 51e Midwintertelling in januari 2017 werden in totaal 5,56 miljoen watervogels geteld, slechts 65.000 minder dan bij de telling van 2016 toen een recordaantal werd geteld. Vanaf 2011 is het totaal getelde aantal niet meer onder de 5 miljoen gekomen en het gemiddelde sinds 2012 ligt zelfs boven de 5,5 miljoen. De recente zachte winters zullen hier ongetwijfeld een flinke impuls aan hebben gegeven, net zoals de bevroren deelname van de tellers. Binnen de internationale midwintertelling levert Nederland een van de grootste landelijke totalen op. De top drie van meest getelde soorten (Kolgans (844.300), Brandgans (763.800) en Smient (630.700)) is al jaren dezelfde, hoewel Smient en Brandgans ditmaal stuivertje wisselden. De telling vond plaats tijdens een overgang naar een kouder weertype. Tijdens de telling lag in de oostelijke helft een dun sneeuwdek, plaatselijk kwam daar op de zaterdag nog een klein laagje bij. Voor de zaterdag gold voor de Waddenkust een heuse stormwaarschuwing met een (gehopen door de wind) bijna record-hoge waterstand.

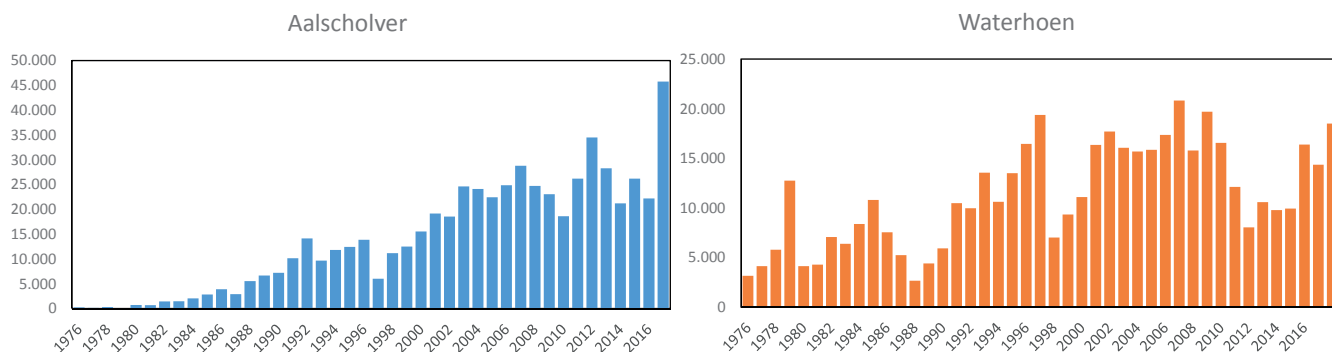
Het was sterk de vraag of de eilanden en de platen wel bereikt konden worden. De storm kwam weliswaar, maar bleek minder hevig en vooral ook korter van duur dan voorspeld, waardoor er zaterdag vrijwel overal gewoon kon worden geteld. Hoe anders was de zondag, met heel rustig en veelal zonnig weer. Niet gek dat veel tellers juist die dag uitkozen voor hun telling.

Twee soorten waarvan in januari 2017 opvallend hogere aantallen werden geteld zijn Aalscholver en Waterhoen. De Aalscholver liet met 45.800 vogels het hoogste aantal ooit optekenen. De helft van dat aantal werd uit het vliegtuig geteld op het IJsselmeer, waaronder 16.500 vogels bij Andijk en 6600 langs de Afsluitdijk. De aantalsontwikkeling (figuur 2) laat zien dat de Aalscholver sinds het begin van de landelijke tellingen in 1976 langzaam algemener is geworden (hoewel er in sommige jaren soms ook weer fors lagere aantallen werden geteld). Het Waterhoen vervolgde in 2017 de weg terug omhoog, na een

dal in de wat koudere winters tussen 2009 en 2012. Dat was met het oog op de zachte winters van de laatste jaren ook te verwachten. Het aantal van ruim 18.500 Waterhoentjes ligt 52% hoger dan het vijfjarig gemiddelde van de periode ervoor (2012-2016). De soort herstelt nog steeds na een diepe val in de koudere winters tussen 2009 en 2013 (figuur 2). Van 2000 tot 2010 lag het gemiddelde rond de 17.000. Wat dat betreft lijkt de populatie weer op het niveau van vóór de koudere winters. Vanaf 1976 is een patroon te herkennen van flinke klappen in strenge winters

en herstel erna. De kern van de verspreiding van het Waterhoen (periode 2012-2016) ligt in het westelijk deel van Nederland. Daarnaast springen enkele grotere steden die goed geteld worden er ook duidelijk uit (Amsterdam, Leeuwarden, Groningen). In 2017 werden vooral in Noord- en Zuid-Holland en ook Zeeland hogere aantallen geteld ten opzichte van de periode van 2012-2016.

Menno Hornman

Figuur 2. Jaarlijks getelde aantal Aalscholvers en waterhoenen bij de Midwintertellingen 1976-2017

Slaapplaatsen: witte Kerst?

De kans op sneeuw tijdens de Kerst is slechts 1%, maar de kans op flinke aantallen Grote en Kleine Zilverreigers is een stuk groter. De afgelopen twee winters hadden we gemiddelde aantallen maar deze winter lijkt het weer bal. Maar heeft nu de sneeuw in december roet in het eten gegooid?

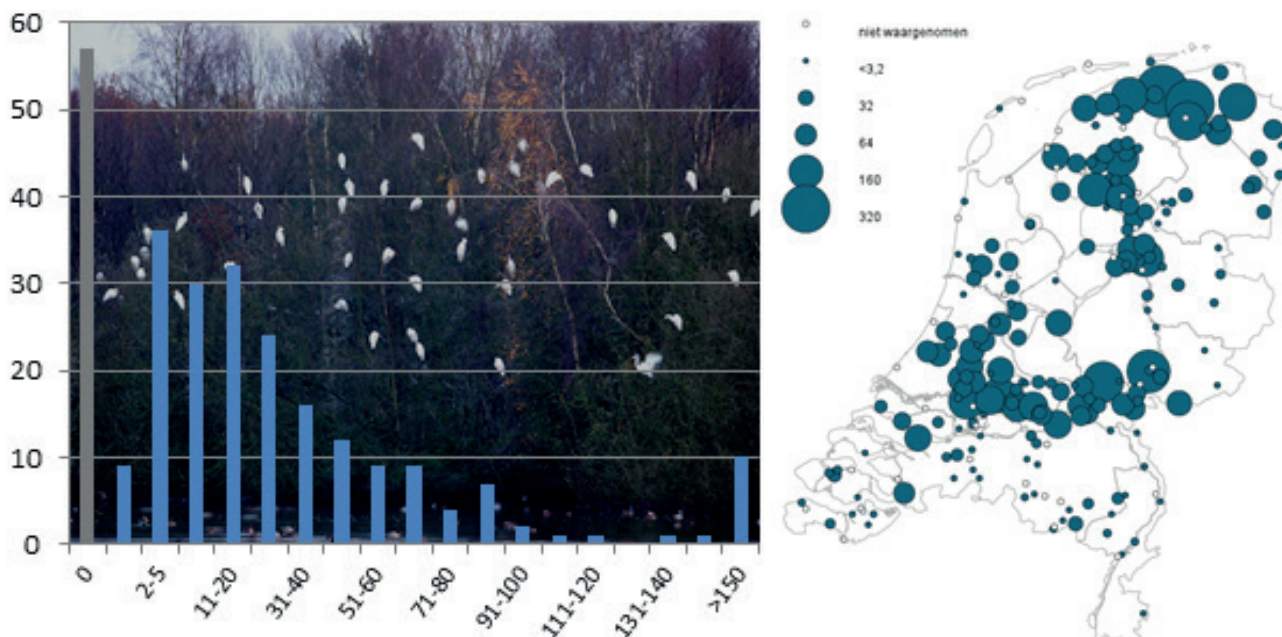
Grote Zilverreiger

Op moment van schrijven (21 dec) zijn bijna 50 slaapplaatsen doorgegeven met bijna 750 ex. <http://portal.sovon.nl/slpl/resultaten/index/1210/20171201/20171231/max?m=0&p=NL> In de tweede week van december hadden we in grote delen van het land te maken met sneeuw. Het is nog te vroeg in de telperiode, die duurt tot 1 januari, om uitspraken te doen over de landelijke aantallen. Feit is wel dat er in de tweede week van december wat meer trek van de soort werd gemeld op trektellen.nl. Tijdens de watervogeltelling december zijn er voorlopig 2.500 Grote Zilverreigers ingevoerd terwijl ruim er 4.000 zijn geteld in de twee maanden ervoor. Tijdens dezelfde maanden in 2014/15, tot op heden het beste seizoen, lag dat aantal ruim 1.000 hoger.

Teldata van slaapplaatstellingen in seizoen 2017/18

Datum	Starttijd	Type telling
20 jan 2018	07.45 uur	Slaapplaatstelling ganzen, zwanen
3 febr 2018	16.35 uur	Slaapplaatstelling Wulp
24 febr 2018	17.10 uur	Slaapplaatstelling Grote Zilverreiger, Aalscholver
17 mrt 2018	17.50 uur	Slaapplaatstelling Scholekster, Kempphaan, Grutto
7 april 2018	19.30 uur	Slaapplaatstelling Scholekster, Kempphaan, Grutto

In oktober jl zijn er bijna 310 tellingen ingevoerd van 261 slaapplaatsen van de Grote Zilverreiger. Van sommige slaapplaatsen zijn meerdere tellingen ingevoerd en als we daar het maximum nemen met een voorkeur binnen de telperiode dan komt het totaal uit op 7.305 ex. Daarnaast werden er 16 tellingen buiten de telperiode doorgegeven, die goed waren voor 465 Grote Zilverreigers. Gemiddeld zijn er inclusief de nulwaarnemingen 28 Grote Zilverreigers geteld per slaapplaats, zonder

Figuur 1. Grote Zilverreiger. Aantal slaapplaatsen (y-as) per grootteklasse (x-as) en de verspreiding in oktober 2017. Foto: Geert de Vries.

nulwaarnemingen waren dat er bijna 36. De meeste slaappleaatsen zijn gevonden in de aantalsklassen 2-30 ex (figuur 1). Daarboven neemt het aantal geleidelijk af. Op tien slaappleaatsen zijn er meer dan 150 vogels geteld. Deze tien waren samen goed voor 2043 ex of bijna 28% van het totaal. De 56 slaappleaatsen waar geen Grote Zilver is gezien waren doorgaans wel bezet door Aalscholver of Kleine Zilverreiger. Als je één of twee soorten op je slaappleaats hebt dan zien we graag dat je van de andere ook een nul doorgeeft indien dit is vastgesteld, dan weten we zeker dat er geen aanwezig waren. De 7.300 Grote Zilver is het hoogste getelde aantal ooit.

In de beste winter 2014/15 tot op heden zijn er maximaal 6.300 geteld. Met bijschattingen waren er toen 8900 Grote Zilverreigers in ons land. De indruk bestaat dat de afgelopen telling vollediger was met vooral een betere deelname in de Delta en op de Wadden. Daarentegen was de deelname langs de Veluwerandmeren minder en zijn ook tellers welkom in delen van Drenthe, Overijssel, Achterhoek, IJssel tussen Doesburg en Deventer, noordoostelijk

deel Noord-Brabant en ten noorden van Rotterdam. Kijk voor de resultaten van de Kleine Zilverreiger en Aalscholver in de laatste Slaapnieuws op <https://www.sovon.nl/nl/content/nieuwsbrief>

Slaappleaatsstellers ganzen en zwanen gevraagd in een aantal gebieden

Tussen 13-28 januari staat de tellingen van ganzen & zwanen op het programma. Diverse N2000-gebieden staan daarbij in de speciale belangstelling voor de ganzen & zwanen omdat we geen goed en volledig beeld hebben. Kijk voor de lijst van gebieden op <https://www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/ganzen-en-zwanen-op-slaappleaats-tellen-een-spektakel> Wil je weten wie welke slaappleaats telt bij jou in de buurt of stel je andere slaappleaatsvragen aan Jan.schoppers@sovon.nl Voor Friesland, Groningen, Drenthe en Wadden Sjouke.Scholten@sovon.nl (024 7 410 410).

Jan Schoppers

Wadden: terugblik integrale hvp-telling november

De integrale hoogwatervluchtpleaatsstelling van november in de Nederlandse Waddenzee vond plaats onder goede omstandigheden. Afgezien van een enkele regen- of hagelbui was het prima te doen. De voorlopige aantallen (de resultaten van Griend en Dollard ontbraken nog bij het schrijven van deze nieuwsbrief) lijken voor verschillende soorten wat aan de lage kant als we die vergelijken met het novemberegemiddelde over de afgelopen tien jaar.

Zo werden er een kleine 92.000 Scholeksters geteld tegenover 124.000 gemiddeld. In de lange telreeks komen totalen van minder dan ruim 100.000 niet voor. De grootste aantallen Scholeksters werden geteld op de Groninger Noordkust (17.380), Schiermonnikoog (14.283) en Ameland (12.505). Bedroevend is het voorlopige aantal Kanoeten, wat op slechts 20.000 staat tegenover gem. 73.500. Nu zat er nog een mooie partij op Griend, maar de verwachting dat we met deze telling wel op een 100.000 zouden komen, komt niet uit. Voorlopig zijn het Balgzand (5160), de Hengst (3900) en Vlieland (2978) die de meeste Kanoeten herbergden. Ook Bonte Strandloper staat voorlopig op een "laag" aantal (208.000 tegenover gem. 285.000). Langs de kusten van Friesland (61.225) en Groningen (31.950) zaten de grootste concentraties 'bontjes', Vlieland had de meeste van (15.335) de eilanden. Andere algemene wadvogels zitten net wat onder het

novemberegemiddelde en dat kan nog aardig bijtrekken als de ontbrekende gebieden binnen zijn, zoals bij Zilverplevier (21.500, gem. 25.300), Drieteenstrandloper (9440, gem. 10.200), Rosse Grutto (31.330, gem. 49.600), Wulp (73.220, gem. 85.500) en Tureluur (8800, gem. 11.000).

Bij de 'schaarse' soorten valt het aantal van 59 Kleine Zilverreigers op, waar Schiermonnikoog in het najaar patent op lijkt te hebben. Daar werden er 31 geteld, maar op Texel zaten er ook nog eens 21. Lepelaars in november komt vaker voor, maar de 15 in november is aan de hoge kant (Groninger Noordkust 5, Texel en Wieringen beide 4). Ook het aantal van 53 Pontische Meeuwen valt op, waarvan er maar liefst 45 op het Terschelling strand verbleven. Andere 'krenten': 8 Roodhalsganzen (4 op Schier, 4 op Terschelling), 1 Rosse Franjepoot (Terschelling), 6 Ruigpootbuizers (3 op Terschelling, 2 op Ameland), 2 Geelpootmeeuwen (Terschelling), 7 Velduilen (5 Friese kust) en 835 Sneeuwgorzen (Schier 195, Vlieland 166, Friese kust 113). Voor de komende telling is het hopen op betere omstandigheden dan met de Midwintertelling van vorig jaar, toen het Waddengebied kampte met een combinatie van een harde noordwester en springtij, waardoor platen en grote delen van kwelders kopje onder gingen. Beetje zoals in november zou dan niet gek zijn...

Romke Kleefstra

Watervogeltellingen	Menno Hornman (menno.hornman@sovon.nl)
• projectcoördinatie	Michel Klemann (michel.klemann@sovon.nl)
• formulieren etc.	(Alle coördinatoren zijn telefonisch te bereiken via 024-7 410 410)

Coördinatie Slaappleaatsstellingen a.i.: [Jan Schoppers \(jan.schoppers@sovon.nl\)](mailto:Jan.Schoppers@sovon.nl)

Regiocoördinatoren

(ZO) Zoute Delta	Mervyn Roos (06-12 21 81 34, mervyn.roos@rws.nl)
(NH) Noord-Holland	Michel Klemann (024-7 410 410, michel.klemann@sovon.nl)
(ZH) Zuid-Holland	Vincent de Boer (024-7 410 410, vincent.deboer@sovon.nl)
(ZL) Zeeland	Jan-Willem Vergeer (024 7 410 410, jan-willem.vergeer@sovon.nl)
(FR) Friesland	Romke Kleefstra (06-10 64 66 40 romke.kleefstra@sovon.nl); midwintercoördinator Sjouke Scholten (p/a Sovon)
(GR) Groningen	Kees Koffijberg (024-7 410 410, kees.koffijberg@t-online.de); midwintercoördinator Sjouke Scholten (p/a Sovon)
(DR) Drenthe	Harold Steendam (0592-273845, harold_steendam@hotmail.com)
(FL) Flevoland	Jan Schoppers (024-7 410 410, jan.schoppers@sovon.nl)
(OV) Overijssel	Jan Schoppers (024-7 410 410, jan.schoppers@sovon.nl)
(GL) Gelderland	Jan Schoppers (024-7 410 410, jan.schoppers@sovon.nl)
(UT) Utrecht	Michel Klemann (024-7 410 410, michel.klemann@sovon.nl)
(NB) Noord-Brabant	Vincent de Boer (024-7 410 410, vincent.deboer@sovon.nl)
(Li) Limburg	Ton Cuijpers (0475-551579, a_cuijpers@hetnet.nl)
(WG) Waddengebied	Romke Kleefstra (06-10 64 66 40 romke.kleefstra@sovon.nl)
(RG) Grote Rivieren	Jan Schoppers (024-7 410 410, jan.schoppers@sovon.nl)

Informatie over coördinatie in (IJ) IJsselmeergebied, (RM) Randmeren, (BR) Beneden Rivieren, (NZ) Noordzee via Sovon Menno Hornman (024-7 410 410, menno.hornman@sovon.nl)

Deze nieuwsbrief wordt toegezonden aan tellers en/of coördinatoren. De resultaten van de komende telling a.u.b. zo spoedig mogelijk naar Sovon Vogelonderzoek Nederland, Antwoordnummer 98189, 6500 VA Nijmegen sturen. Vergeet niet de gebiedscodes in te vullen. Een postzegel is niet nodig!!

Nb! In deze nieuwsbrieven genoemde aantallen zijn voorlopig en vaak nog onvolledig! Ze zijn dus niet geschikt voor verder gebruik.